

**KESAN PENGHARGAAN KENDIRI SEBAGAI MODERATOR KE ATAS
HUBUNGAN ANTARA KESEDARAN KESELAMATAN DAN
IKLIM KESELAMATAN**

MOHD HAKIMI BIN MD BAHARUDIN

**Laporan Disertasi Ini Dikemukakan
Sebagai Memenuhi Sebahagian Daripada Syarat
Penganugerahan Sarjana Sains Pembangunan Sumber Manusia**

**Fakulti Pengurusan
Universiti Teknologi Malaysia**

JANUARI 2014

*Dedikasi ini pun takkan memuaskan inginku,
 Untuk hanturkan sembah sedalam kalbu,
 Adapun kusembahkan syukur padaMu Ya Allah....
 Untuk Nama, Harta, Ilmu, dan Keluarga Yang Mencinta
 Dan perjalanan yang sejauh ini tertempa.
 Alhamdulillah..Alhamdulillah..Alhamdulillah..
 Pilihan dan kesempatan,
 Yang membuat hamba mengerti lebih baik tentang makna diri,
 Semuanya akan lebih bererti apabila dihayati.....*

Buat Ayah dan Mama
Md Baharudin bin Ahmad dan Norazian binti Puteh

*“Untuk selama ini yang senantiasa memahami,
 Untuk selama ini yang senantiasa di sisi,
 Untuk selama ini yang senantiasa merestui,
 Untuk Cinta Yang Tak Akan Pernah Mati.”*

Buat Keluargaku Tercinta
*“Tiap-tiap kita tercipta untuk bersama,
 Manis dan cerah suasana kita masih bersama,
 Pahit dan gelap senjakala kita masih terus bersama,
 Itulah kita...tercipta untuk setia.”*

Serta

Buat Kenalan dan Juga Peneman

*“Walaupun kalian bukan kekasih,
 Namun bukan sekadar teman biasa,
 Hadirnya kalian membawa sinar,
 Mengubat hati yang terluka.”*

PENGHARGAAN

Alhamdulillah...Syukur saya pada Ilahi kerana dengan izinNya dan limpah kurniaNya dapat juga saya menyempurnakan laporan lengkap Disertasi Sarjana Sains (Pembangunan Sumber Manusia) yang bertajuk “Kesan Penghargaan Kendiri Sebagai Moderator Ke Atas Hubungan Antara Kesedaran Keselamatan dan Iklim Keselamatan). Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada kedua-dua ibu bapa saya (Md Baharudin Bin Ahmad dan Norazian Binti Puteh) yang sentiasa menyokong, membantu dan memberi semangat yang jitu kepada saya sepanjang menyiapkan kajian ini. Tanpa mereka, siapalah saya di dunia ini.

Jutaan terima kasih dan penghargaan kepada penyelia saya (Dr. Shah Rollah Bin Abdul Wahab) dan penilai saya (Dr. Norashikin Binti Mahmud dan Dr. Khairiah Binti Soehod) kerana sudi meluangkan masa dan tenaga bertungkus lumus membantu saya dalam menyempurnakan laporan disertasi ini sehingga ke tahap yang memberangsangkan. Segala jasa dan pengorbanan kalian tidak termampu saya membalasnya. Hanya Tuhan sahaja yang bisa menghadiahkan kalian ganjaran yang sepatutnya atas segala perkongsian dan bantuan kalian. Selain itu, terima kasih juga saya rakamkan kepada pekerja-pekerja di Kilang PERODUA Rawang yang sudi membantu saya dalam menyumbangkan maklumat dan idea bagi menyiapkan laporan disertasi ini. Tanpa kerjasama daripada mereka belum tentu saya dapat melengkapkan laporan disertasi ini dengan sempurna dan mencapai objektif-objektif yang dikehendaki. Di samping itu juga, terima kasih kepada semua yang terlibat sama ada secara langsung atau tidak langsung dalam membantu sedikit sebanyak memberi maklumat dan berkongsi pendapat dalam menyiapkan laporan disertasi ini. Akhir kata ribuan kemaafan kepada semua pihak andai kata ada tersalah kata dan bicara yang tidak disengajakan. Sekian. Wassalam....

ABSTRAK

Masalah keselamatan perlu diberi perhatian melihat kepada kadar kemalangan pekerja yang meningkat. Oleh hal yang demikian, adalah menjadi satu keperluan untuk memfokuskan masalah keselamatan dalam kalangan pekerja itu sendiri dari segi penghargaan sendiri, kesedaran keselamatan dan iklim keselamatan. Faktor-faktor ini adalah penting kerana ia berkait langsung dengan pekerja. Walau bagaimanapun, kajian-kajian lepas menekankan isu-isu keselamatan tanpa mempertimbangkan penghargaan sendiri sebagai suatu aspek psikologi. Matlamat utama kajian ini adalah untuk mengenalpasti kesan penghargaan sendiri dalam menyederhanakan hubungan antara kesedaran keselamatan dan iklim keselamatan. Dalam kajian kuantitatif ini, borang soal selidik telah digunakan untuk mengumpul data yang mana berfokuskan kesedaran keselamatan, iklim keselamatan dan penghargaan sendiri. Seramai 256 orang pekerja dalam kalangan operator di Bahagian Percantuman, Kilang PERODUA Rawang telah dipilih untuk terlibat dalam kajian ini. Statistik deskriptif (frekuensi, peratus, min dan sisihan piawai) dan statistik inferensi (regresi linear mudah dan regresi berhierarki) telah digunakan untuk menganalisis data. Dapatan kajian menunjukkan bahawa kesedaran keselamatan dalam kalangan pekerja adalah pada tahap yang tinggi manakala iklim keselamatan berada pada tahap sederhana. Selain itu, dapatan kajian membuktikan bahawa terdapat kesan kesedaran keselamatan yang signifikan terhadap iklim keselamatan. Dapatan kajian juga menunjukkan bahawa kesan penghargaan sendiri menyederhanakan hubungan antara kesedaran keselamatan dan iklim keselamatan. Berdasarkan dapatan kajian, bahagian keselamatan dicadangkan untuk melibatkan pekerja dari bahagian psikologi bagi menangani isu keselamatan. Selain itu, latihan keselamatan biasanya diberikan sebagai amalan umum dan kajian ini mencadangkan bahawa latihan keselamatan perlulah menjurus kepada spesifikasi kerja.

ABSTRACT

Safety problem needs to be highlighted as the accident rate among employees is increasing. Thus, there is a need to focus on safety problem among the employees themselves in terms of self-esteem, safety awareness and safety climate. These factors are important as they are directly to the employees. However, previous research has addressed the issues of safety without considering self-esteem as a psychological aspect. The main purpose of research is to identify the effect of self-esteem in moderating the relationship between safety awareness and safety climate. In this quantitative study, a set of questionnaire focusing on safety awareness, safety climate, and self-esteem was used to collect data. 256 employees among the operators at the body assembly section of PERODUA, Rawang Manufacturing Plant were selected to participate in the study. Descriptive statistics (frequency, percentage, mean and standard deviation) and inferential statistics (simple linear regression and multiple regressions) were used to analyse the data. The findings showed that safety awareness among the employees was at a high level while the safety climate was at moderate level. Besides that, the research findings proved that there was a significant effect of safety awareness on safety climate. The findings also showed that the effect of self-esteem moderated the relationship between safety awareness and safety climate. Based on the results, it is recommended that the safety department include the staff from the psychology department to address safety issues. Besides that, safety training has always been given as a generalised practice and this study proposes that safety training should be geared towards job specifications.

KANDUNGAN

BAB	PERKARA	MUKA SURAT
	PENGESAHAN STATUS TESIS	
	PENGESAHAN PENYELIA	
	HALAMAN JUDUL	i
	HALAMAN PENGAKUAN	ii
	HALAMAN DEDIKASI	iii
	HALAMAN PENGHARGAAN	iv
	ABSTRAK	v
	ABSTRACT	vi
	KANDUNGAN	vii
	SENARAI JADUAL	xiii
	SENARAI RAJAH	xv
	SENARAI SINGKATAN	xvii
	SENARAI LAMPIRAN	xviii
BAB 1	PENDAHULUAN	1
	1.1 Pengenalan	1
	1.2 Latar Belakang Kajian	1
	1.3 Pernyataan Masalah	4
	1.4 Persoalan Kajian	7
	1.5 Matlamat Kajian	7
	1.6 Objektif Kajian	7

1.7	Skop Kajian	8
1.8	Kepentingan Kajian	9
1.8.1	Bidang Ilmu	9
1.8.2	Organisasi	9
1.8.3	Pengkaji Akan Datang	10
1.9	Definisi Konseptual dan Operasional	10
1.9.1	Iklim Keselamatan	10
1.9.2	Kesedaran Keselamatan	11
1.9.3	Penghargaan Kendiri	11
BAB 2	KAJIAN LITERATUR	13
2.1	Pengenalan	13
2.2	Keselamatan di Tempat Kerja	13
2.3	Teori dan Model Keselamatan	15
2.3.1	Teori Domino – H.W. Heinrich	15
2.3.2	Model Penyebab Kesilapan Manusia	17
2.3.3	Teori Peristiwa Peterson	18
2.4	Iklim Keselamatan	20
2.4.1	Model Timbal Balik Iklim Keselamatan	21
2.4.2	Dimensi Iklim Keselamatan	23
2.5	Kesedaran Keselamatan	25
2.5.1	Model Kesedaran dalam Struktur Kesilapan Manusia	26
2.5.2	Dimensi Kesedaran Keselamatan	28
2.6	Penghargaan Kendiri	30
2.6.1	Hierarki Keperluan Maslow	31

2.6.2	Konsep Kendiri	33
2.6.3	<i>Rosenberg Self-Esteem Scale</i> (RSES)	35
2.7	Hubungan Antara Kesedaran Keselamatan dan Iklim Keselamatan	36
2.8	Kesan Penghargaan Kendiri Sebagai Moderator Terhadap Hubungan Antara Kesedaran Keselamatan dan Iklim Keselamatan	38
2.9	Rangka Kajian Konseptual	41
2.10	Kesimpulan	42
BAB 3	METODOLOGI	44
3.1	Pengenalan	44
3.2	Reka Bentuk Kajian	44
3.3	Latar Belakang Lokasi Kajian	46
3.4	Populasi dan Sampel Kajian	47
3.5	Instrumen Kajian	48
3.5.1	Bahagian A - Demografi	49
3.5.2	Bahagian B - Kesedaran Keselamatan	49
3.5.3	Bahagian C - Iklim Keselamatan	49
3.5.4	Bahagian D - Penghargaan Kendiri	50
3.6	Kajian rintis	51
3.6.1	Kebolehpercayaan	52
3.6.1.1	Kebolehpercayaan Ketekalan	
	Dalaman	53
3.6.2	Kesahan	54
3.7	Ujian Analisis	55
3.7.1	Ujian Taburan Normal (<i>Normality Test</i>)	55

3.7.2	Ujian Lineraiti (<i>Linearity Test</i>)	57
3.7.3	Ujian Multikollineariti (<i>Multicollinearity Test</i>)	59
3.7.4	Ujian Korelasi	60
3.8	Analisis Data	61
3.8.1	Statistik Deskriptif	61
3.8.2	Statistik Inferensi	62
3.8.2.1	Regresi Linear Mudah	63
3.8.2.2	Regresi Berhierarki	64
3.9	Kerangka Kajian Operasi	65
3.10	Kesimpulan	66
BAB 4	ANALISIS DAN DAPATAN KAJIAN	67
4.1	Pengenalan	67
4.2	Demografi Responden	67
4.2.1	Dapatan Demografi	68
4.3	Objektif 1: Mengenalpasti Tahap Kesedaran Keselamatan Responden di Kilang PERODUA Rawang	70
4.3.1	Dimensi Struktur Pendidikan dan Kerjasama Terhadap Keselamatan	70
4.3.2	Dimensi Prosedur Operasi	71
4.3.3	Dimensi Perlindungan Diri	74
4.3.4	Dimensi Pencapaian Diri dan Sikap	75
4.3.5	Tahap Keseluruhan Dimensi bagi Kesedaran Keselamatan	77

4.4	Objektif 2: Mengenalpasti Tahap Iklim Keselamatan Responden di Kilang PERODUA Rawang	77
4.4.1	Dimensi Keprihatinan Pihak Pengurusan Terhadap Keselamatan	78
4.4.2	Dimensi Reaksi Pekerja Terhadap Keselamatan	79
4.4.3	Dimensi Konflik Antara Pengeluaran dan Keselamatan	81
4.4.4	Tahap Keseluruhan Dimensi bagi Iklim Keselamatan	83
4.5	Tahap Penghargaan Kendiri Pekerja di Kilang PERODUA Rawang	84
4.6	Objektif 3: Mengenalpasti Kesan Kesedaran Keselamatan Terhadap Iklim Keselamatan di Kilang PERODUA Rawang	86
4.7	Objektif 4: Mengenalpasti Kesan Penghargaan Kendiri dalam Menyederhanakan Hubungan di antara Kesedaran Keselamatan dan Iklim Keselamatan di Kilang PERODUA Rawang	87
4.8	Kesimpulan	88
BAB 5	RUMUSAN DAN CADANGAN	91
5.1	Pengenalan	91
5.2	Perbincangan Dapatan Kajian	91
5.2.1	Perbincangan tentang taburan Demografi Responden	92

5.2.2	Objektif 1: Tahap Kesedaran Keselamatan pekerja di Kilang PERODUA Rawang	93
5.2.3	Objektif 2: Tahap Iklim Keselamatan pekerja di Kilang PERODUA Rawang	95
5.2.4	Objektif 3: Kesan Kesedaran Keselamatan Terhadap Iklim Keselamatan di Kilang PERODUA Rawang	98
5.2.5	Objektif 4: Kesan Penghargaan Kendiri dalam Menyederhanakan Hubungan di antara Kesedaran Keselamatan dan Iklim Keselamatan di Kilang PERODUA Rawang	99
5.3	Sumbangan Kajian	101
5.4	Batasan Kajian	103
5.5	Cadangan	104
5.5.1	Cadangan Kepada Pengkaji Akan Datang	104
5.5.2	Cadangan Kepada Organisasi	105
5.5.3	Cadangan Kepada Pekerja (Operator Kilang)	106
5.6	Kesimpulan	107
	RUJUKAN	109
	LAMPIRAN	118

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
3.1	Skala Jenis Likert	50
3.2	Taburan Pembahagian Soalan Borang Soal Selidik	51
3.3	Penjelasan Nilai <i>Cronbach Alpha</i>	52
3.4	Dapatan Kajian Rintis	53
3.5	Dapatan bagi Ujian Multikollineariti	60
3.6	Hubungan Korelasi antara Pembolehubah	60
3.7	Tahap Persetujuan Berdasarkan Julat Min	62
3.8	Objektif Kajian dan Kaedah Analisis Data	66
4.1	Dapatan Demografi Berdasarkan Frekuensi dan Peratusan	69
4.2	Statistik Deskriptif Dimensi Struktur Pendidikan dan Kerjasama Terhadap Keselamatan	70
4.3	Statistik Deskriptif Dimensi Prosedur Operasi	71
4.4	Statistik Deskriptif Dimensi Perlindungan Diri	74
4.5	Statistik Deskriptif Dimensi Pencapaian Diri dan Sikap	75
4.6	Statistik Deskriptif Kesedaran Keselamatan	77
4.7	Statistik Deskriptif Dimensi Keprihatinan Pihak Pengurusan Terhadap Keselamatan	78

4.8	Statistik Deskriptif Dimensi Reaksi Pekerja Terhadap Keselamatan	79
4.9	Statistik Deskriptif Dimensi Konflik Antara Pengeluaran dan Keselamatan	81
4.10	Statistik Deskriptif Iklim Keselamatan	83
4.11	Statistik Deskriptif Penghargaan Kendiri	84
4.12	Ringkasan Model Analisis Regresi Linear Mudah	86
4.13	Ringkasan Model Analisis Regresi Berhierarki	87
4.14	Rumusan Dapatan Kajian Berdasarkan Objektif Kajian	89

SENARAI RAJAH

NO. RAJAH	TAJUK	MUKA SURAT
2.1	Teori Penyebab Kemalangan	
	<i>“Heinrich Domino”</i>	16
2.2	<i>Reason’s Swiss Cheese Model</i>	17
2.3	Aliran Punca Kemalangan Peterson	19
2.4	Model Timbal Balik Iklim Keselamatan	21
2.5	Model Kesedaran dalam Struktur Kesilapan	
	Manusia	27
2.6	Hierarki Keperluan Maslow	32
2.7	Konsep Kendiri	34
2.8	Rangka Kajian Konseptual	41
3.1	Proses Reka Bentuk Kajian	46
3.2	Histogram bagi Pembolehubah Bersandar dan Pembolehubah Tidak Bersandar	56
3.3	Histogram bagi Pembolehubah Bersandar dan Moderator	56
3.4	Plot Normal P-P bagi Pembolehubah Bersandar dan Pembolehubah Tidak Bersandar	57
3.5	Plot Normal P-P bagi Pembolehubah Bersandar dan Moderator	57

3.6	Plot Serakan “ <i>Standardized Residual</i> ” bagi Pembolehubah Bersandar dan Pembolehubah Tidak Bersandar	58
3.7	Plot Serakan “ <i>Standardized Residual</i> ” bagi Pembolehubah Bersandar dan Moderator	59
3.8	Carta Aliran Kajian	65

SENARAI SINGKATAN

SINGKATAN	PERKATAAN SINGKATAN
ILO	Organisasi Buruh Antarabangsa
AKKP	Akta Keselamatan Kesihatan Pekerjaan
JKKP	Jabatan Keselamatan Kesihatan Pekerjaan
PERKESO	Perbadanan Keselamatan Sosial
SCQ	<i>Safety Climate Questionnaire</i>
SAS	<i>Safety Awareness Scale</i>
RSES	<i>Rosernberg Self-Esteem Scale</i>
UTM	Universiti Teknologi Malaysia
ANOVA	<i>Analysis of Variance</i>
SPSS	<i>Statistical Package for Social Science</i>
UPSR	Ujian Penilaian Sekolah Rendah
PMR	Penilaian Menengah Rendah
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
STPM	Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia

SENARAI LAMPIRAN

NO. LAMPIRAN	TAJUK	MUKA SURAT
A	Borang Soal Selidik	116

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pengenalan

Bab ini akan menjelaskan tentang latarbelakang kajian dan pernyataan masalah utama kajian dijalankan. Di samping itu, bab ini akan menerangkan objektif kajian serta kepentingan kajian yang diperolehi hasil daripada kajian ini. Di akhir bab ini akan menjelaskan tentang definisi konseptual dan operasional berkenaan penghargaan sendiri, kesedaran keselamatan dan iklim keselamatan.

1.2 Latar Belakang Kajian

Globalisasi telah membawa perubahan dalam persekitaran operasi dan struktur kerja bagi sesebuah organisasi (Cummings dan Worley, 2008). Sekitar tahun 1990 sehingga 1999, kebanyakan organisasi lebih menumpukan kepada aspek kualiti tetapi kini telah berubah kepada hal-hal keselamatan dan kesihatan pekerjaan dalam menstabilkan kelangsungan operasi sesebuah organisasi (Goldenhar *et al.*, 2001). Walau bagaimanapun, penumpuan terhadap aspek keselamatan ini seolah-olah tidak berkesan setelah menilai kadar kemalangan di tempat kerja yang semakin meningkat. Berdasarkan statistik kemalangan pekerjaan dunia, benua Asia merupakan penyumbang utama bagi jumlah kemalangan maut berbanding benua-benua lain (ILO, 2010). Malaysia telah menyumbangkan sebanyak 1,254 kemalangan maut yang berkaitan dengan pekerjaan (PERKESO, 2010).

RUJUKAN

- Abba, K., Clarke, S. dan Cousins, R. (2004). Assessment of The Potential Effects of Population Changes In Attitudes, Awareness and Belief On Self-Reporting of occupational Ill-Health. *Occupational Medicine*. 54(4), 238-244.
- Abdul Rahim Abdul Hamid, Muhd Zaimi Abd Majid dan Bachan Singh (2008). Causes of Accidents At Construction Sites. *Malaysian Journal of Civil Engineering*. 20(2), 242-259.
- Ai Shuhara, Hitosgi Yamamoto dan Yoshito Oshima (2011). Factor Analysis On Safety Awareness in University Research Laboratories In Japan. *Safety Science Monitor*. 15(3), 1-10.
- AKKP (Akta Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan) (1994). *Undang-Undang Malaysia*. Malaysia: International Law Book Services.
- Alexander, M. (2002). The Staff Ride Approach To Wildland Fire Behavior and Firefighter Safety Awareness Training: A Commentary. *Fire Management Today*. 62(4), 25-30.
- Asrul Azmin Bin Masiron (2010). *Hubungan Antara Personaliti dan Penghargaan Kendiri Pelajar Cemerlang Akademik*. Jurnal Pendidikan Latihan MARA. 2(1), 65-97.
- Azizi Yahaya, Jamaludin Ramli dan Wei May Lin (2006). Hubungan antara Tingkahlaku Keibubapaan dengan Penghargaan Kendiri di Kalangan Remaja. *Jurnal Pendidikan*. Universiti Teknologi Malaysia. 11, 36-46.
- Barling, J., Kelloway, E.K. dan Loughlin, C. (2002). Development and Test of A Model Linking Safety-Specific Transformational Leadership and Occupational Safety. *Journal of Applied psychology*. 87(3), 488-496.
- Baumeister, R.F. dan Leary, M.R. (1995). The need To Belong: Desire For Interpersonal Attachments as A Fundamental Human Motivation. *Psychological Bulletin*. 117(3), 497-529.
- Benedetto, A.D., Pelliccia, F., Moretti, M., Orsi, W.D., Starace, F., Scatizzi, L.,